

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Ольга ІЛІНА
Інна ЛІТЯГА
Наталія СЕЙКО
Світлана СИТНЯКІВСЬКА**

*Методичні рекомендації до виконання практичних завдань
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОП «Соціальна робота» з освітньої компоненти*

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2023**

УДК 37.013.42 (038)

ББК 74,6 (92)

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
Від 27. 10. 2023 р., протокол № 19.*

Рецензенти:

Ірина САВЕЛЬЧУК – доктор педагогічних наук, професор,
Національний авіаційний університет;

Тетяна ЗАХАРІНА – кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка»;

Сергій КОТЛОВИЙ – кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка.

Соціалізація особистості

С48 Методичні рекомендації до виконання практичних завдань для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОП «Соціальна робота» з освітньої компоненти «Соціалізація особистості» / укладачі: Ілліна О.В., Літяга І.В., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 52 с.

ISBN

У методичних рекомендаціях представлено матеріали з курсу «Соціалізація особистості», необхідні для підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів бакалаврату спеціальності 231 «Соціальна робота». Методичні рекомендації можуть бути використані для проведення практичних занять в очній, змішаній та дистанційній формах навчання.

Методичні рекомендації призначаються студентам – майбутнім бакалаврам соціальної роботи, викладачам ЗВО, керівникам виробничих практик студентів гуманітарних спеціальностей, недержавним організаціям в соціальній сфері.

© Ілліна О.В., 2023

© Літяга І.В., 2023

© Сейко Н.А., 2023

© Ситняківська С. М., 2023

© ЖДУ імені Івана Франка, 2023

ЗМІСТ

- 1. ВСТУП**
- 2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**
- 3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**
- 4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»**
- 5. МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

Практичне заняття №1-2. Процес соціалізації як соціальне явище

Практичне заняття №3. Характеристика видів та механізмів соціалізації особистості

Практичне заняття №4. Особливості використання соціально-педагогічних факторів соціалізації особистості

Практичне заняття №5-6. Мікрофактори процесу соціалізації.

Практичне заняття № 7-8. Мезофактори процесу соціалізації.

Практичне заняття № 9-10. Макро- та мега фактори як чинники соціалізації особистості

Практичне заняття №11-12. Особливості вікових етапів процесу соціалізації

Практичне заняття №13-14. Вплив несприятливих чинників на соціалізацію особистості

Практичне заняття №15. Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості

Практичне заняття №16. Духовний розвиток особистості. Вплив релігії на соціальне середовище

Практичне заняття №17. Соціальні ролі особистості як головні інститути соціалізації

Практичне заняття №18. Інтернет як нове соціальне середовище

Практичне заняття №19-20. Особливості соціалізації особистості

- 6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

ВСТУП

Освітня компонента «Соціалізація особистості» призначена для вивчення майбутніми бакалаврами соціальної роботи як обов'язкова навчальна дисципліна, на вивчення якої передбачено 40 годин практичних занять. У структурі практичних занять враховано репродуктивний, продуктивний та творчий рівні засвоєння студентами знань, тому серед завдань, що містяться в практичних заняттях, є завдання на визначення понять, на формулювання власних оцінок, на особисту інтерпретацію явищ та фактів соціальної дійсності, на проектування різноманітних форм, механізмів і методів щодо соціалізації особистості.

Мета вивчення освітньої компоненти: формування у здобувачів системних знань щодо сутності, механізмів, видів, факторів соціалізації особистості, вікової детермінації соціалізаційних процесів, теоретичних підходів та концепції соціалізації.

Основними цілями вивчення освітньої компоненти є:

формування системи знань про сутність, механізми, види, фактори соціалізації особистості, вікові особливості становлення людини, її самоствердження та самореалізації в соціумі, вітчизняні й закордонні концепції соціалізації;

набуття умінь і навичок зі створення умов для успішної соціалізації особистості; сприяння успішному розгортанню життєвого потенціалу здобувачів вищої освіти;

розвиток творчих нахилів, культивування професійно важливих особистісних якостей майбутніх фахівців соціальної сфери.

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

СК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

СК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

СК19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

СК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПР 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПР 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПР 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПР 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПР 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль І. Теоретичні засади соціалізації особистості

Тема 1. Зміст і завдання курсу. Сутність процесу соціалізації людини

Мета та завдання навчальної дисципліни «Соціалізація особистості». Генеза понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Характеристика структури особистості. Погляди науковців на особистість. Зміст поняття «соціалізація». Основні фактори та види соціалізації особистості. Використання засобів соціально-педагогічної діяльності як важливий компонент здійснення соціалізації особистості.

Тема 2. Характеристика основних теорій, моделей, етапів, фаз соціалізації.

Основні теорії соціалізації. Моделі соціалізації особистості. Види та стадії соціалізації. Фази та етапи соціалізації особистості

Тема 3. Соціалізація як процес опанування культурного досвіду суспільства. Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості

Традиційна культура: сутність, проблеми. Форми масової культури. Інкультурація: види, форми. Милосердя і благодійність як культурно-історичні традиції соціально-педагогічної діяльності. Масова інформація в системі соціального формування особистості. Функції та форми масової інформації. Вплив засобів масової комунікації на соціалізацію молоді.

Тема 4. Духовний розвиток особистості.

Поняття «духовності» у науковців різних часів. Національні традиції як засіб відродження духовного світу людини. Шлях людства до духовності через творчість. Культура спілкування – фактор духовності людини.

Модуль II. Механізми та фактори соціалізації особистості

Тема 5. Вплив релігії на соціальне середовище

Вплив релігії на соціалізацію особистості. Особливості релігійної свідомості.

Тема 6. Субкультура як механізм соціалізації. Девіантна поведінка і злочинність у процесі соціалізації.

Субкультура, її ознаки. Особливості впливу підліткової субкультури на соціалізацію особистості підлітка. Асоціальні прояви особистості.

Тема 7. Традиційність як спосіб буття людини. Етнізація як складова процесу соціалізації

Традиційно-побутовий різновид культури. Потреба в традиційності. Зародження, функціонування та відмирання традиціоналізованих стереотипів. Характеристика етносу: умови походження та модифікація. Виникнення та етапи розвитку народів-етносів. Поняття маргінальності. Національна ідентифікація.

Тема 8. Соціальні групи як головні інститути соціалізації

Групи: їх види, розміри, структура. Розвиток групи. Загальні якості групи. Причини, що зумовлюють вступ людини до неформальної малої групи. Соціальна колективність. Відносини між індивідом і групою. Соціальні класи, шари. Базові характеристики суспільства. Соціальна стратифікація. Соціальні класи.

Тема 9. Соціальні ролі особистості як головні інститути соціалізації

Ролі в структурі особистості. Статеворольова соціалізація особистості. Стадійність процесу статоворольової соціалізації. Статева диференціація. Гендерні: ідентичність, культура суспільства, норми. Гендерні стереотипи як протиставлення маскулінності та

фемінності.

Тема 10. Природне та соціальне середовище як умова соціалізації

Сутність поняття «природне середовище». Види природного середовища.. Етапи взаємодії людини з навколишнім світом. Соціальне середовище, його характеристика, рівні, способи впливу на особистість.

Тема 11. Сім'я та її вплив на соціалізацію особистості. Інтернет як нове соціальне середовище

Сім'я як інститут первинної соціалізації дитини. Значальна характеристика родини. Типологія сім'ї. Тенденції в розвитку сучасної української родини. Інтернет-мережі як нове соціальне середовище. Управління поведінкою в мережі. Вербальна мова спілкування в Інтернет-середовищі. Конструйована реальність як різновид середовища. Вплив Інтернет-середовища на розвиток суспільства. Вплив на соціалізацію сучасної молоді Інтернет-середовища. Соціальні мережі Інтернет-середовища як чинник кіберсоціалізації студентів. Інтернет як нова комунікативна соціальна реальність. Вплив мережі Інтернет на формування і розвиток соціального капіталу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ОК «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою»
https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
<i>Задовільно</i>		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-63	E	виконання задовольняє мінімальним	

				критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

**Підсумкова оцінка з вивчених модулів за навчальний рік
(ПОМ) розраховується:**

№ модулю	М_{%n} (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	М_{%1} = 28%
Модуль 2	М_{%2} = 72%
Сума	100

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1-2 Процес соціалізації як соціальне явище

План заняття:

1. Сутність процесу соціалізації.
2. Людина як об'єкт-суб'єкт процесу соціалізації.
3. Чинники процесу соціалізації.
4. Засоби, агенти й механізми соціалізації.
5. Соціалізованість як результат позитивної соціалізації.
6. Співвідношення понять «соціалізація», «адаптація», «виховання».
7. Принципи соціалізуючого процесу.

Завдання №1. Дати визначення понять

Автор, джерело	Визначення
соціалізація	
соціалізованість	
об'єкт соціалізації	
суб'єкт соціалізації	
чинник соціалізації	

агент соціалізації	
розвиток	
механізм соціалізації	
виховання	
жертва соціалізації	
конформіст	
девіант	
адаптація	

Завдання № 2. Порівняйте поняття «соціалізація», «адаптація», «виховання».

соціалізація	виховання	адаптація

--	--	--

Завдання № 3. Дайте відповіді на запитання:

Яка роль особистості у процесі соціалізації? _____

У чому полягає роль соціального середовища у процесі соціалізації?

На яких компонентах базується процес соціалізації?
Охарактеризуйте їх.

Що характеризує особистість як «об'єкт» процесу соціалізації?

Що характеризує особистість як «суб'єкт» процесу соціалізації?

Що характеризує особистість як «жертву» процесу соціалізації? Які види жертв виділяють?

Які завдання виконує особистість на кожному етапі процесу соціалізації? Охарактеризуйте їх.

Які чинники впливають на соціалізацію особистості? Охарактеризуйте їх.

Які Ви знаєте механізми соціалізації? Охарактеризуйте їх.

У чому суть поняття «соціалізованість»? Які науковці досліджували соціалізованість?

Яке співвідношення понять «соціалізація» і «адаптація»?

Завдання № 4. Заповніть таблицю Принципи соціалізації:

Принцип	Характеристика
---------	----------------

Практичне заняття № 3
Характеристика видів та механізмів соціалізації
особистості

План заняття:

1. Людина як суб'єкт і об'єкт соціалізації.
2. Види соціалізації: стихійна, відносно-спрямована, соціально-контрольована.
3. Соціально-педагогічні механізми соціалізації особистості (традиційний, інституціональний, стилізований, міжособистісний, рефлексивний).

Завдання №1. Заповнити таблицю – визначення поняття «соціалізація» за різними джерелами.

Автор, джерело	Визначення

Завдання № 2. Створіть міні-конспект практичного заняття відповідно до його плану.

1. _____

2. _____

3. _____

Завдання № 3. Знайдіть відповідність:

Волонтер	до переліку основних спеціалізацій соціального працівника не належить
Учитель-предметник	фахівці, не професіонали, які надають добровільну допомогу клієнтам соціальних служб
Емпатія	безкорислива самовіддана турбота про благо інших людей, готовність поступатися і жертвувати особистими інтересами заради іншої людини
Соціалізація	здатність розуміти емоційний стан іншої людини
Альтруїзм	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення соціального досвіду

Завдання № 4. Наведіть приклади видів соціалізації особистості:

1. Стихійної: _____

2. Відносно-спрямованої: _____

3. Соціально-контрольованої _____

Завдання № 5. Назвіть основні види механізмів соціалізації особистості та наведіть їх приклади.

Номер	Назва механізму	Приклад

Практичне заняття № 4
Особливості використання соціально-педагогічних
факторів соціалізації особистості

План заняття:

1. Основні фактори та види соціалізації особистості.
2. Використання засобів соціально-педагогічної діяльності як важливий компонент здійснення соціалізації особистості.

Завдання №1. *Подайте визначення понять: фактори; види; особистість; засоби; соціально-педагогічна діяльність.*

Завдання №2. Соціалізація включає три взаємозалежних процеси. Опишіть їх сутність:

соціальна адаптація	індивідуалізація	соціально- психологічна інтеграція

Завдання № 3. Охарактеризуйте умови або фактори соціалізації:

-мегафактори _____

-макрофактори _____

-мезофактори _____

Завдання № 4. Які процеси включає в себе соціалізація? Чим супроводжується соціалізація? _____

Завдання № 5. Перерахуйте альтернативи, що надаються міським способом життя, створюють жителю міста потенційні можливості для індивідуального вибору в різних сферах життєдіяльності _____

Практичне заняття № 5-6
Мікрофактори процесу соціалізації.
План заняття:

1. Сім'я – первинна ланка соціалізації.
2. Сусідство і мікросоціум у процесі соціалізації.
3. Групи однолітків як компоненти мікрофактора соціалізації.
4. Роль виховних організацій у соціалізації особистості.

Завдання №1. Дайте визначення понять: мікрофактор, одноліток, релігійна організація, сусідство, виховна організація

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Завдання №2.

Які особливості сучасної сім'ї? Що покладено в основу виховання в сім'ї?	Які функції виконує сім'я в процесі соціалізації?	У чому полягає роль сусідства у соціалізації особистості? Який взаємозв'язок сусідства і мікросоціуму в місті та селі?	Що розглядають у понятті група ровесників? Які функції виконує група ровесників у процесі соціалізації?	Яка мета виховних організацій? Які функції виконують виховні організації у процесі соціалізації? Який вплив виховних організацій на соціалізацію особистості?

[illegible]

Завдання №4. Знайдіть відповідність:

Агенти соціалізації	мала соціальна група, що складається з поєднаних шлюбом чоловіка і жінки, їх дітей (власних, всиновлених), та кровних родичів
Соціальна допомога	обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті
Складні життєві обставини	вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави, спрямованої на підтримання системи гарантованого державою рівня матеріального забезпечення та фізичного стану, складу сім'ї, віку, здоров'я, участі у суспільному та іншому виробництві
Сім'я	люди та установи, які сприяють залученню людини до культури, соціальних цінностей та норм, засвоєння соціальних ролей
Соціалізація	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення індивідом соціального досвіду

Практичне заняття № 7-8. Мезофактори процесу соціалізації

План заняття:

1. Вплив видів поселень на процес соціалізації особистості.
2. Значення засобів масової комунікації у соціалізуючому процесі.
3. Роль субкультури як мезофактора соціалізації.
4. Регіональні умови як вид мезофактора соціалізації.

Завдання №1. Дайте визначення наступних понять: мезофактор, вид поселення, субкультура, засоби масової комунікації, регіональні умови.

Завдання №2. Дайте відповіді на наступні запитання:

1. Яка соціальна роль засобів масової інформації у процесі соціалізації?

2. Які функції засобів масової інформації у процесі соціалізації?

3. Яка соціальна роль субкультури у процесі соціалізації?

4. Які ознаки субкультури?

5. Як впливають засоби масової комунікації на процес соціалізації?

Завдання №3. У чому полягає відмінність у соціалізації в селі, селищі, місті? Заповніть таблицю.

Село	Місто	Селище

Завдання №4. Знайдіть відповідність:

Соціальна стратифікація	ієрархічно побудовані структури соціальної нерівності, які існують у кожному суспільстві. В різних суспільствах можуть існувати різні форми соціальної нерівності: касты, клани, класи. Факторами поділу на страти можуть бути прибуток, багатство, престиж, освіта, фах, вік тощо
Агенти соціалізації	процес і результат засвоєння та наступного активного відтворення індивідом соціального досвіду
Соціалізація	люди та установи, які сприяють залученню людини до культури, соціальних цінностей та норм, засвоєння соціальних ролей
Соціальні інститути	сукупність соціальних умов життєдіяльності людини, що впливають на її свідомість і поведінку
Соціальне середовище	різноманітні форми організації регулювання суспільних стосунків, систем норм, соціальних ролей, які забезпечують реалізацію функцій, необхідних для нормального функціонування суспільства, а також спеціальні установи, що виконують вказані функції.

Завдання №5. Визначте правдивість / неправдивість даних тверджень (якщо «ні», запропонуйте правильне твердження)

Роль соціального працівника: адвокат – надання клієнту інформації стосовно певних питань, пояснення причин ситуації, що склалася, пропозиція виходу з проблемної ситуації	так/ ні
Соціалізація – відновлення в особистості якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві.	так/ ні
Бездітна сім'я - сім'я, яка складається з кількох поколінь.	так/ ні
Державна соціальна допомога – це короткострокова (одноразова чи періодична) грошова виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку або додаткова підтримка громадян у разі настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджетів різних рівнів.	так/ ні
Реклама соціальна – це особливий вид розповсюдження некомерційної інформації, спрямованої на досягнення державою або органами місцевої влади певних цілей.	так/ ні

Практичне заняття № 9-10.

Макро- та мега фактори як чинники соціалізації особистості

План заняття:

1. Країна в аспекті макрофактора соціалізації особистості.
2. Етнічно-культурні особливості як засіб макрофакторів.
3. Суспільство в контексті макрофакторів.
4. Держава як чинник соціалізації.
5. Космос як чинник процесу соціалізації.
6. Вплив планети і світу на соціалізацію.

Завдання №1. Складіть понятійний міні-словник до теми «Макро- та мега фактори як чинники соціалізації особистості».

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Завдання №2. Складіть міні-конспект практичного заняття відповідно до питань плану.

1. Країна в аспекті макрофактора соціалізації особистості.

2. Етнічно-культурні особливості як засіб макрофакторів.

3. Суспільство в контексті макрофакторів.

4.Держава як чинник соціалізації.

5.Космос як чинник процесу соціалізації.

6.Вплив планети і світу на соціалізацію.

Завдання №3. Дайте відповіді на наступні запитання:
Як впливає країна на процес соціалізації особистості?

У чому полягає соціальна роль етносу процесі соціалізації особистості? _____

Що означають поняття «нація» та «менталітет»? Їх роль у соціалізації. _____

Який вплив мови на процес соціалізації особистості?

У чому соціальна роль суспільства у процесі соціалізації особистості?

Які типи зв'язків між поколіннями в суспільстві?

Яку роль відіграє держава у процесі соціалізації?

Чи впливає планета на процес соціалізації особистості? Як?

Чи впливає світ на процес соціалізації особистості? Як?

Завдання №4. Закінчить казку, враховуючи соціальний контекст:

«Білосніжка відкрила очі і побачила прекрасного принца. Він відвіз її до свого палацу і справив гучне весілля. І стали вони жити-поживати....»

- Вплив звичаїв, обрядів, ритуалів на соціалізацію особистості.
- Національна ідея і соціалізація людини.
- Менталітет як чинник процесу соціалізації.
- Рідна мова – чинник соціалізації.
- Взаємодія суспільства і держави у процесі соціалізації підрастаючого покоління в Україні.

План заняття:

1. Особливості процесу соціалізації дітей дошкільного віку.
2. Особливості процесу соціалізації дітей молодшого шкільного віку.
3. Здійснення процесу соціалізації у підлітків.
4. Здійснення процесу соціалізації в учнів старших класів.
5. Соціалізація студентської молоді.
6. Соціалізація у зрілому віці.
7. Соціалізація людей похилого віку.

[illegible]

Завдання №2. Дайте відповіді на наступні запитання:

Назвати й охарактеризувати соціальні фактори, які розрізняють у соціалізації особистості.

Охарактеризувати осіб, котрі стали жертвами соціалізації. Пояснити, які чинники зумовили їх.

Розкрити сутність компонентів процесу соціалізації.

Результат процесу соціалізації та його особливості.

Які є сфери соціалізації?

Завдання №3. Охарактеризувати особисту соціалізацію від народження до даного вікового періоду

Які агенти, механізми, способи, інститути соціалізації задіяні в процесі?

Завдання №4. Складіть повідомлення на одну з тем:

- Взаємозв'язок вікової періодизації та процесу соціалізації
- Глобальні проблеми сучасності і людина.

Практичне заняття № 13-14

Тема: Вплив несприятливих чинників на соціалізацію особистості

План заняття:

1. Людина – жертва несприятливих умов процесу соціалізації особистості.
2. Об'єктивні фактори перетворення людини в жертву несприятливих умов соціалізації.
3. Суб'єктивні передумови перетворення людини в жертву несприятливих умов соціалізації через зміну її структури.
4. Асоціалізація та соціальна дезадаптація як психічний феномен.
5. Феномен десоціалізації.
6. Девіантна поведінка як прояв дезадаптації.
7. Поведінкові характеристики підліткового віку, які спричиняють антигромадські та асоціальні вчинки.
8. Ресоціалізація та соціальна реабілітація у контексті соціалізації.

Завдання №1. Подайте визначення таких понять: асоціалізація, дезадаптація, девіантна поведінка, асоціальні вчинки, ресоціалізація, соціальна реабілітація.

- Делінквентна поведінка як прояв негативної соціалізації.
- Вплив сучасних кримінальних структур на соціалізацію молоді.
- Вплив ЗМІ на соціалізацію особистості.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Завдання №3. Висловіть свою думку на ряд полемічних запитань:

Що означає бути сучасним?	
На якому рівні у країні культура дозвілля? Який її вплив на процес соціалізації?	
У чому проявляється вплив несприятливих умов на соціалізацію особистості?	
Які ви знаєте типи реальних і потенційних жертв несприятливих умов соціалізації?	
Яка мотивація девіантної поведінки?	
Чи існує вплив кризи духовності на	

поведінку, що відхиляється? Якщо так, то чому?	
--	--

Завдання № 4. Дайте відповіді на запитання:

1) Що таке соціальна реабілітація?

2) У чому проявляється соціальна дезадаптація?

3) Які Ви знаєте різновиди жертв соціалізації? Дати характеристику.

4) З якими небезпеками зустрічається людина на різних вікових етапах у процесі соціалізації?

Практичне заняття № 15

Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості

План заняття:

1. Масова інформація в системі соціального формування особистості.
2. Функції та форми масової інформації.
3. Вплив засобів масової комунікації на соціалізацію молоді

Завдання № 1. Подайте визначення таких понять:
інформація; засоби масової комунікації; засоби масової інформації;
етапи становлення; функції; форми; молодь.

[illegible]

Завдання № 2. Заповніть таблицю Функції та форми масової інформації (комунікації).

Функції	Форми

Завдання № 3. Висловіть свою думку на ряд полемічних запитань:

Роль масової інформації у системі соціального формування	
--	--

особистості.	
З чим зв'язана масово-комунікаційна діяльність сучасної людини?	
Яку роль роль відіграють засоби масової інформації у сучасній соціалізації?	
Що таке масова комунікація?	
Як впливають засоби масової комунікації на соціалізацію молодь?	

Завдання № 4. Напишіть есе на тему: «Вплив засобів масової комунікації на соціалізацію молоді».

Духовний розвиток особистості. Вплив релігії на соціальне середовище

1. Поняття «духовності» у науковців різних часів
2. Національні традиції як засіб відродження духовного світу людини

3. Шлях людства до духовності через творчість.
4. Культура спілкування – фактор духовності людини.
5. Вплив релігії на соціалізацію особистості. Особливості релігійної свідомості.

Завдання № 1. Подайте визначення таких понять: *духовність; особистість; національні традиції; спілкування; релігія; соціалізація; релігійна свідомість*

[illegible]

Завдання № 2. Заповніть таблицю Класифікація релігії за спрямованістю і географічною ознакою

Походження	Назва

Завдання № 3. Висловіть свою думку на ряд полемічних запитань:

Яке значення мала проблема духовності в різні часи?	
У процесі якого життя кристалізується індивідуальний ціннісно-нормативний стрижень людини?	
Доведіть, що духовність виступає основоположним принципом самобудови та існування особистості, суспільства.	
Як відбувається духовне відродження особистості?	

Обґрунтуйте, що народні традиції виховання мають глибоке коріння і відбиваються в тому позитивному досвіді, що накопичений людством за тисячоліття.	
Яку роль грає творчість людини у її духовності.	
Яким чином впливає на людину релігія?	

Завдання № 4. Напишіть есе на тему: «Роль творчості у моєму житті».

Соціальні ролі особистості як головні інститути соціалізації

1. Ролі в структурі особистості
2. Статеворольова соціалізація особистості
3. Стадійність процесу статевої соціалізації
4. Статева диференціація
5. Гендерні: ідентичність, культура суспільства, норми
6. Гендерні стереотипи як протиставлення маскулінності та фемінності

45

Соціальний статус	Соціальна роль

Як відбувається адаптація людини до свого віку?	
---	--

Що таке рольова активність?	
Надайте характеристику соціальним ролям.	
Схарактеризуйте статеворольову соціалізацію особистості	
Виділіть стадії процесу статеворольової соціалізації	
Що таке гендерна культура суспільства?	
Які принципи покладено у вирішення статеворольової соціалізації особистості?	

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

План заняття:

1. Інтернет-мережі як нове соціальне середовище
2. Управління поведінкою в мережі

3. Вербальна мова спілкування в Інтернет-середовищі
4. Конструйована реальність як різновид середовища.
5. Вплив Інтернет-середовища на розвиток суспільства
6. Вплив на соціалізацію сучасної молоді Інтернет-середовища
7. Соціальні мережі Інтернет-середовища як чинник кіберсоціалізації студентів
8. Інтернет як нова комунікативна соціальна реальність

Завдання № 1. Подайте визначення таких понять: *Інтернет, соціальна мережа, Інтернет-середовище, вплив, соціальна реальність, конструйована реальність, студентська молодь, Інтернет-технології, середовище*

[illegible]

Завдання № 2. Заповніть таблицю потреб молоді, що задовольняються в Інтернет-середовищі.

[illegible]

Завдання № 3. Висловіть свою думку на ряд полемічних запитань:

Розкрийте роль Інтернет-мережі як соціального середовища	
Що таке Інтернет-залежність?	
Як управляти поведінкою в мережі?	
Чому Інтернет називають «віртуальним»? Де знаходиться межа реальності?	
Як впливає Інтернет-середовище на розвиток	

[illegible]

Особливості соціалізації особистості

План заняття:

1. Виконання індивідуального творчого завдання. Тематика на вибір:
 - 1.«Моє бачення можливостей активізації сімейних ресурсів для покращення її соціалізуючого впливу на дитину».
 2. «Взаємозв'язок соціалізації, соціального виховання та розвитку особистості: теоретичний та прикладний аспект» (на основі аналізу реальної або вигаданої соціальної ситуації).
 3. «Молодіжна субкультура: позитивний чи негативний вплив на соціалізацію особистості підлітка?».
 4. «Позитивний і негативний вплив Інтернету на розвиток особистості».
 5. «Традиції та звичаї мого краю та їх роль у соціалізації підростаючого покоління».
 - 6.«Специфіка виховання дитини у різних етнічних групах» (описати одну з етнічних груп, що населяють Житомирщину, за вибором).

Завдання №1. Написати доповідь (обсяг 1,5-2 сторінки на одну із запропонованих тем, а також створити презентацію в Power Point та на практичному занятті презентувати своє творче завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1.Бібік Н. М. Структура і зміст соціальної компетентності // Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. К. Пед. думка, 2014. С. 50 – 64.
- 2.Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості [текст] : навч. посібник для студентів ОС “Бакалавр” спеціальності 6.010106 “Соціальна педагогіка” / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. – К. : “ЦП Компринт”, 2017. – 475 с.
- 3.Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Р. В. Зозуляк-Случик. – Івано-Франківськ : НАІР, 2015. – 218 с.
- 4.Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей: Пер. з англ. – ВБФ “Східноєвропейська гуманітарна місія”, 2017.

5. Методичні рекомендації до курсу “Соціалізація особистості” / укл.: О. Л. Остапчук, С. А. Котловий. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2017. – 48 с.

6. Москаленко В. В. Соціалізація особистості : монографія. К.: Фенікс, 2013. 540 с.

7. Сагуйченко В. В. Школа у сучасній культурі. Монографія. Саарбрюккен: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. 112 с.

8. Lisa E. Cox, Carolyn J. Tice, et al., (2018). Introduction to Social Work: An Advocacy-Based Profession (Social Work in the New Century) 2nd Edition. Publisher : SAGE Publications, Inc.

9. MLA Style: "socialization." Encyclopædia Britannica. Encyclopaedia Britannica Student and Home Edition. Chicago: Encyclopaedia Britannica, 2010.

Додаткова

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / І. М. Богданова. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

2. Калашник Н. Г. Соціалізація особистості засобами естетичного виховання та фізичної культури : наук. монографія / Н. Г. Калашник, В. В. Феуєрман. – Сімферополь : ВАТ «Сімферопольська міська друкарня» (СГТ), 2008. – 296 с.

3. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / А. Й. Капська. – К., 2011. – 488 с.

4. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н. М. Лавриченко. – К. : Віра ІНСАЙТ, 2000. – 526 с.

5. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч.-метод. посіб. / М. П. Лукашевич. – К. : ІЗМН, 1998. – 112 с.

6. Москаленко В. В. Соціальна психологія / В. В. Москаленко. – К., 2005. – 624 с.

7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підруч. : [у 2 кн.]. – Кн. 1 / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2004. – 576 с.

8. Пенішкевич О. Соціальна педагогіка : Модульна технологія вивчення навчального курсу : навч. посіб. / О. Пенішкевич, Л. Тимчук. – Чернівці : Рута, 2007. – 336 с.

9. Радул В. В. Соціалізація особистості : навч. посіб. / В. В. Радул, Я. В. Галета. – Кіровоград : ФОП Александрова М. В., 2013. – 236 с.
10. Соціалізація особистості школяра / [за ред. Л. Е. Орбан]. – Івано-Франківськ, 1996. – 68с.
11. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика : [монографія] / С. Я. Харченко. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 320 с.

Інтернет ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Библиотека Гумер [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gumer.info/>
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnpb.gov.ua.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
6. Про соціальні послуги: станом на 19.04.2011 р. [Електронний ресурс]/ Про соціальні послуги. – Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=966-15>.